

SUSCRIPCIÓ
Barcelona. Una pesseta al mes
Espanya. 4'50 pessetes al trimestre
Extranjer. 9'00 id. id.
Pagant per any, una pesseta de rebuix

EL POBLE: CATALA

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
CARRER DE SANT PAU, 6, PRINCIPAL
IMPREMTA
CARRER DE FORTUNY, NUM. 2 TERR
TELÈFONS
REDACCIÓ, 723 - IMPREMTA, 2,291

ANY IX NUM.-2.747

BARCELONA, DISSABTE 14 DE SETEMBRE DE 1912

UN NÚMERO, 5 CENTIMS

EL SIGLO

GRANS MAGATZEMS

GRAN EXPOSICIO Y VENDA

Articles para Colegial

DI LUNS 16 SETEMBRE Y DIES SEGÜENTS

Uniformes para els colegis de San Ignasi (PP. Jesuïtes), Escoles Pies, Germans de la Doctrina Cristiana, Liceu Poliglota, etcètera

Gorres uniforme-Devantals-Abrics-Calsat-Samarretes Mitjons-Trajes de punt

Perfumeria - Necessers limpiesa - Estotxos de coberts en plata y metall blanc

Capses compassos-Capses dibuix-Capses pintura-Llibretes-Plumes-Llapis-Cartipassos-Paper-Quaderns Plumiers, etc., etc.

Articles para Cassador

Trajes, bruses, capes, gorres, espadnyes, sarons, cananes, collars y cadenes para gossos, ampolles "Thermos", vasos, etc.

Preus excepcionals que regiran solament durant els dies d'Exposició

Revisions històriques

La rehabilitació dels afrancesats

Lectures del contonari

II y darrer

Sols a Madrid, a pesar de l'exemple cruent de la repressió exercida per Murat, el baix poble arribà a sentir un comens d'adhesió a la persona del nou monarca, iniciant una tendència oposada a l'insubmissió plebeu del 2 de Maig. (Vegeu, en l'obra del senyor Méndez Bejarano, les cites de la pàgina 280). És que Madrid, com a cort y vila a la vegada, la plebs se conté amb més aviat de l'exemple de les aristocràcies y cortesanes.

En quant als pocs homes cultes qui no abhorraren la causa dels Bonapartes, cal dir que no deixaren de fer oportunes reserves. Jove-Llanos, l'indiferent, felicitava a S. M. per l'arribada a Madrid y a la nació espanyola per la bona sort d'esser governada per un rei savi, erudit y a Napoleó. Floridablanca, tot acceptant la presidència de la Junta Central, depositava a l'Ajuntament de Murcia una protesta, declarant cedir sols a la força y a la por, coneguent que la nació anava a la ruïna; y que així ho fedia constar solemnement per que'l rei Josep no'l tingues mai per criminal.

No puc compartir les opinions del senyor Méndez Bejarano respecte a les forçades excuses de l'incalificable mala fe amb que les autoritats espanyoles violaven la capitulació de Baïlén, en quant a la sort dels presoners.—Per cert, que hi ha detalls, en aquesta violació, imposada per la voluntat popular, que recorden aquella altra escandalosa y cruenta infracció d'un tractat, començada pels tropes del Vèlez en la presa de Cambrils, durant la guerra de Catalunya en 1610.—Encara davant els meus ulls de mallorquí, l'illot de Cabrera recorda l'horrible odiosa dels malaurats presoners francesos, morint de fam entre les penyes desolades.

A la primera sortida del rei Josep de Madrid, continuen els assassinats començats pels patriotes. El cap d'any de Ferrán VII fou solennitat a Madrid rossegant dos cadàvers. La multitud deia que estenien gues, com es propi de jueus y estrangers, segons una tradició, encara vivint a Mallorca per lo que toca als xuetes. Y la barriada de les turbes, excitada y acampada pels francesos, assassinava fins y tot els fugitius de Madrid en el moment de la tornada dels napoléonics; apunyalava'l marqués de Perales y profanava son cadàver; mutilava'l del general Sanjuán a Talavera, penjant-lo a un arbre per ferlo servir de blanc; matava'l canonge Duro a Ciudad Real; l'ex-ministre d'Hisenda mallorquí Soler a Malagón; els presoners francesos a Badajoz... Una llarga estela de sang y d'ignominia senyala aquestes dades, tot sols ha volgut mostrar-nos llistons d'heròisme.

Y mentrestant, l'Emperador secularitzava convents, y abolia l'Inquisició per atenta a la sobirania y a l'autoritat civil. Y el rei Josep suprimia les ordes religioses, l'impost del «Voto de Santiago», recullia la vicia, formava'l cens general de població... No sense motiu'l general Sebastián atraïent a la causa bonapartista'l bon Jove-Llanos, invocava des seves idees liberals y el seu amor a la patria, els quals deuen ferli

abandonar un partit qui sols combatia per l'inquisició, per les preocupacions, per l'interès d'Anglaterra y d'alguns grans d'Espanya. Però'l greu pecat dels il·lustrats liberals espanyols qui no gosaven convertir en afrancesament el dinsticte llur afrancesament ideològic, consistia en creure que la dinastia bonapartista era susceptible d'encarnar la transcendental renovació. Y aquest error feust, qui ha resistit obstinadament els desenganys y les evidències, encara dura. Els afrancesats completos d'avui, republicans com escou a l'herència revolucionaria y a l'exemple actual de França, tan odiada com alavores per la multitud clerical, no tenen contra'l liberals dinàstics altre pla que'l mateix pla dels afrancesats de Josep I contra'l bonapartisme.

La repressió fernandina, venint a sancionar y continuar les barbàries populars exercides contra'l afrancesament, havia de confondre a una mateixa persuasó'l dos afrancesaments: el de Madrid y el de Cádiz. El capítol que dedica'l senyor Méndez Bejarano als començos de la reacció governamental es la vibrant llistó que no haurem de haver oblidada les posteritat. Ja des de 1809, per decret de la Junta Suprema central, resident a Sevilla, s'estableix una Junta de Seguretat pública, tribunal de reacció que ve a iniciar una mena de rescat de 1793. Y en les forques comensen a oscilar els coses de les víctimes: el francès Blas Mala, el trinitari Lluís Gutiérrez y altres y altres... Però'l fet essencial y significatiu d'aquesta reacció va esser la progressiva fèblesa de les Corts davant la brutalitat dels reaccionaris. Els diputats de 1812 treuen les cordes de les propies forques. Campanya, aquella falsa gloria catalana, menava amb retards de les Corts si no s'exterminava'l afrancesament, ja que'l bon patriotes havien de mostrar-se com a furios després d'haver obrat com a heroics. Era l'hora en que'l nou governador de Madrid després de la sortida dels napoléonics, aquell barbe comto d'Espanya qui havia de deshonrar poc després el govern de Barcelona, prohibia baix pena de mort la conversa amb afrancesats, confinava en els domicilis lurs esposas y fills, com no fos pera anar a missa, y encara amb fiansa de tres ciutadans.

En la conducta de les Corts de Cádiz respecte als afrancesats radica el pecat d'origen dels liberals espanyols. Així com ignoraven còndidament llur fraternitat espiritual amb aquella selecció d'homes que rodejaven el trono de Josep I, així creueren compatible el nou règim amb un home com Ferrán VII, la figura pera mi més repugnant de l'història, Tiberi baixissim, qui perseguia amb la seva realitat mal, d'afrancesat per covardia, els afrancesats concrets de Baiona, y també als afrancesats incoherents de Cádiz, que havien tingut l'ingenua puerilitat de conservar un trono... (1) Y aquí estava, a l'inversa, la victòria moral y la real evidència dels homes que seguien a Josep Bonaparte; ja que sols per un canvi de dinastia demostrava possible'l canvi de règim. Llistó de coses encara vivint, problema plantejat encara, ja que, com deia, si bé's considera, en la política d'avui poden destriarse, dins el liberalisme mateix, la pertinença dels hereus de 1812, afrancesats d'exteriors, sempre empenyats en la conciliació de dinastia y democràcia, y el pessimisme profund dels afrancesats d'interiors, avui republicans, que sols fien la renovació del règim a una extinció de la monarquia y no ja de la dinastia.

El llibre del meu amic don Mario Méndez

(1) Ferrán VII, perseguint als afrancesats, mané escament al patge estipulat per ell ab Napoleó, a Valency, el 8 de desembre de 1813.

Bejarano es essencialment una obra de fèitura apassionada, amantíssima, llistó eloquent sobre una època encara no sotmesa a la necessària revisió. Jo crec que'l senyor Méndez Bejarano deuria ampliar aquesta interessant monografia, ajuntant-li la semblança biogràfica dels afrancesats y reivindicant pera cada un d'ells la nota de veritable patriotisme. Precisament don Mario Méndez, andalús, es el compatriota de les dues figures típiques d'aquell moviment avui menyspreuades per l'història tòpica que varem rebre del partit vencedor, història impregnada encara de les mal apagades rancúnies.

Aqueixes dues figures capitals son l'«abate» Marchena, el gloriós precursor, al qual vaig dedicar uns articles en aquestes columnes aleshores del centenari de 1803; y el poeta don Félix Josep Reinos, imitador de Milton y autor del llibre veritablement futurista y profètic «Examen de los delitos de infidelidad a la patria»; obra caiguda, com els escrits de proselitisme don Marchena, sota la crítica don Méndez Pelayo, qui ha monopolitzat a Espanya l'estudi de la nostra heterodòxia, amb dany de la causa liberal. Perque l'heretodòxia es l'herència de les seleccions, de les mentalitats d'excepció (hetero), personals y singulars; es la tradició dels nous adonaments, dels nous valors donats a les descendències sobre les nocions rebudes dels pares.

L'història de les idees proscriu es l'història mental d'un país, el procés de la seva espiritualitat, ont se judica la seva adaptabilitat al temps o bé la seva inadaptabilitat perpetua y per tant la seva mort lenta. Serà aquesta el cas dels espanyols? Crec profundament que en 1808 va plantejar-se aqueix problema, y encara esperem la seva torturada y perentoria solució.

L'ànima dels afrancesats entaulava una lluita entre individualitats y patria. Lluitaven amb la patria pera substituir-la; sacrificaven a la patria venidora la propia reputació de bons ciutadans de la patria aleshores actual. Y com a compensació d'aquesta amargor, devien sentir el plaer inefable de llur superioritat, perque la superioritat de la persona sols pot mesurarse y comprovarse pels atacs y les invectives dels demés. Sols a condició de que les masses siguin inferiors, hi pot haver sensació personal de grandesa; perque tota excepció suposa una generalitat adversa. El calvari es la condició y la prova dels heroics. Y així la contemplació de les multituds pot inspirar un suprem y sà optimisme.

La psicologia dels afrancesats anava contra la psicologia espanyola, que era, com sol dir-se, «de una pèiza, unitarista, simplicitat, com la de tot poble primitiu. Aquelles multituds, educades en un dogmatisme fèrri, no coneixien el «matís», la tolerància y l'indulgència amb els divergents, la multiplicitat dels aspectes y el dubte propi de les cultures. Els afrancesats sentien ja, en canvi, la complicació espiritual del nostre temps, aqueixa «pluralitat d'ànimes» que ens fa superiors perque es un signe de que hem passat de lo simple y rude a lo compost y delicat. Els homes de Baiona y fins y tot els de Cádiz eren la nova subjectivitat, la nova singularitat, unida a l'antic objecte. Les masses eren l'element natural, hostil a l'artificial d'aquells «cladadors». Godoy prohibia'l toros, fonamentava l'Instrucció pública moderna; y l'impopularitat més agressiva queia damunt ell. Ferrán VII, el «Desfajal», creava l'escola de Tortosa, sentia un horror asqueros a l'Instrucció, clau del pèrvenir.

Y les turbes aclamaven popularissim. «Un poble vive cuando es capaz de asimilarse a sus hereses. Y si no, no, ha de salir Ramiro de Maestu. Espanya no sab, jo ha sabut encara, assimilar-se l'heresia afrancesada. La francofòbia d'avui, purament filològica, es la continuació del vendalisme nacional d'ahir. En l'ànima de tot espanyol, mentres no s'ha demostrat lo contrari, hi ha encara un «Pallero» o un tirador del Bruo. La majoria dels nostres concitadans senten l'història patria com una divinitat de la qual son indignes. Y un país sol comensa a esser gran quan se sent superior a la seva història.

No aspirém, doncs, a esser dignes de la nostra història sinó a que, per elevació nostra, la nostra història sigui ja indigna de nosaltres.

GABRIEL ALOMAR

Notes y comentaris

Xampany d'honor als Srs. Layret y Bastardas

Aquesta nit tindrà lloc el xampany organitzat en honor dels nostres il·lustres amics y correl·lionaris don Francesc Layret y don Albert Bastardas. Una gran gentada s'aplegarà entorn d'ells, pera testimoniar-li la seva admiració per la lluita y l'intel·ligència que han posat sempre en tots els seus actes. Ni un dubte, han sentit mai en la lluita nacionalista y republicana.

Just es que en la nit d'avui, tots nosaltres aixequem la copa per aquests homes que'ns han mostrat un camí de noblesa y de rectitud política.

Tots aqueixos dels nostres amics que vulguin testimoniar-li'l seu entusiasme deuen fer-ho, acudint al xampany d'honor. Quan els senyors Layret y Bastardas han escollit fins dicteris per aquest acte, just es que'ns seus amics, que son innombrables, els hi oferim una hora de cordial fraternitat.

Finit els treballs d'organització del xampany d'honor als senyors Layret y Bastardas, la Comissió, ja aivent als correl·lionaris en general, que'ns pises primer y segon de l'ex-Círcol de Propietaris, estarà a la disposició dels qui vulguin assistir als brindis, mitjançant la presentació d'un justificant que acrediti pertinença a algun dels centres de l'U. F. N. R.

Les llojges del primer pis, queden reservades.

Els oradors seran únicament els que la Comissió haurà designat previamente.

De l'onze de setembre

La Lliga Regionalista, que enguany s'ha unitat de l'organització de la commemoració del 11 de Setembre, participa a totes les entitats que varen portar coronas a l'estatua

den Rafael de Casanova, que poden passar a recollir les llases que les adornaven en el seu local social, a qualsevol hora del matí o de la tarda, desde les nou a les 7.

Diumenge vinent tindrà lloc a l'«Avenç» Nacionalista Republicà de Caldes de Montbui, una vèllada organitzada per la Joventut F. N. R., (secció de joves d'aquella entitat), en commemoració de la trágica jornada del 11 de Setembre de 1714, en la qual hi donarà una conferència en Ricard Caballera, de la redacció d'«El Cor del Poble», desenvolupant el tema: «El siti de 1713 a 1714 com a símbol de llibertat».

El C. N. R. del Districte IV, ens prega fien constar que, encara que no constés en les relacions publicades, portà una artística corona a l'estatua don Casanova, com a tribut als heroics de 1714.

Varies

Ja sona un altre nom per la candidatura que's presentarà a Mataró. Es el don Sedó, president de la Cambra Industrial, qui diu serà apaiat pel Govern. Es de suposar que també l'apoiarà la Lliga, de la qual es soci el senyor Sedó.

—Un confrare diu que en els centres monàrquics y amb destí a la seva biblioteca, s'ha rebut un follet del tinent general don Adolf Jiménez Castellanos, titulat «Disposicions militars que convendrà adoptar en previsió de una huela general revolucionaria».

L'Assemblea general reglamentaria de socis que la Joventut d'U. F. N. R. del districte II havia de celebrar el prop-passat dimars, queda en sospens pera efectuar-la el dia 17, dimars de la setmana entrant, a la mateixa hora y tractament indicat.

Xampany d'honor

D. Francesc Layret

y

D. Albert Bastardas

organitzat per l'«Ateneu Gracienc» d'U. F. N. R.

Avui, dissabte, 14 setembre,

a dos quarts de deu nit

Preu: 1'50 pessetes

S'expenen tarjes en tots

els Centres d'U. F. N. R.

Lloc del banquet: Círcol de Propietaris de Gracia. Esmeralda, 29-31

ECOS

UN BON amic nostre ha rebut una lletra don Gabriel Alomar; diu aquest, que'l dia 29 arribarà de pas pera Figueras. Sembla que no hi va pas molt content; però diu una cosa més interessant.

En Gabriel Alomar ha descobert una nova ciencia batejada per son pare amb el nom de «Logometria». Diu que ho ha fet perque ja no poden inventarse religions. Esperem plans de curiositat, que'ns la dongui a conèixer aquesta ciencia covada al Molinar, al Torreno, a l'ombra de la Catedral de Palma.

Es de destijar que ho fassi depressa. Així en Xenius, després d'extraure'n tot el pèrfum, ens el farà flairar en els actuals glosaris «Elos Sophorums».

—

FINS LES besties deixen de ser poètiques. Adhuc, les tan celebrades abelles, reunint-se a xucler del romaní, de les roses, dels llemusins, de totes les flors del jardí de donya Naturalesa, els seus que tenen de convertir-se en cera y mel.

Veurán senyors: Nosaltres, pobres en cabals, però encensos de sed, tenim per monia freqüent, en aqueixos dies estivals, els kioscos. Ara'l de Canaletes, demà'l de la plassa d'Urquimaona, l'altre un de la Granvia.

Sempre tot havia anat bé. Però, ara, d'un plegat, ens hi trobem amb uns hostes desagradables: les abelles. Les abelles ens fan por, com ens fan por els gossos. Si aqueixos segueixen, elles fiblen, y fiblen fort.

Que no'ns vinguin amb romances de fang amb escupina, ni de pessets de deu centims unides amb oli...

Doncs bé; les abelles abandonant els jardins y els boscos y els marges florits, s'han llistat a les taulles de beguda.

Hi ha dret? No. De cap manera.

Quan el nevot (així es un dir) hivern torni y prenguem el nostre cafè amb llet, pa torat, mantega y mel; ens trobarem, que aquesta última, en comptes d'un purificador aroma de fang, flaurat a soda de epífit o bé de epífitano, y així amics, no pot ser de cap manera. Y encara si no pudés a «Anís del Mono».

A VUI, AMB un amic, hem entrat, ja de lox, a la Boqueria. No hi havia estat mai, ell, al mercat de nits.

Ohi sobre tot els peixos. Llenguados, llusos, rates, burrets, polles, molls, lliscs, meros, tunyins trossegats, paigells, sardines, els peixets sense sang; tots brillen com si fossin fets d'argent y or, de pedres les més precioses...

El crit de les venedores esguixa l'altre y les orelles.

—Meravellos.

Responem, contant com es més bella la plassa en la vetlla de Nadal, quan les venedores porten tot lo bó y millor en vestits y joies; quan cada parada es una templatció per la gola; quan es un punt el quedar bé entre gent de mercat.

Diu l'amic:

—No comprene tant entusiasme en tu, que quasi no menjes.

—Amic, amic. Y aquest menjar amb els ulls, que dona vida a l'ànima?

No sols de pa viu l'home.

—

EN EL NOTICIERO, en «Jum de Dos», o sigui en Josep M.ª Jordà, publica una interessantíssima informació sobre en Max Linder. Dhi entre altres curioses coses que té vintimú anys, que ell mateix s'empeca les escenes que representa, que es un esportman-muliforme, que està casat fa vuit anys, que representará uns apropòsits molt semblants a les escenes cinematogràfiques a que'ns té acostumats. En «Jum de Dos», ens assegura, per últim, que cobrarà a Barcelona mil francs diaris.

Mil francs diaris! Y no es fantasia d'empressari que cerca amb l'anunci de la quantia del sou dels artistes, una forma més de reclamar. El senyor Magriñá, el simpático y honorable ex-regidor radical que ha parlat amb en Max Linder a Chafel Guyon, ont se trobaven tots dos estudiant, ens confirma la veritat de la contracta faulosa. En Magriñá, conversaba amb un xicot que a l'entremetre de que era de Barcelona, li preguntà pels noms dels teatres d'aquí.

—El de Novetats es important?

—Sí, es dels principals.

—Doncs jo treballaré en ell molt aviat.

Fa pocs dies que he firmat el contracte.

Mil descents francs diaris.

En Magriñá, va arribar el nas, tot desconfiant, que per aixó es català de soca arrel, encara que actú de radical. Mil descents francs? Hum! Aquest xicot deu ésser del Midí. Y no era del Midí, sinó de la Gironda y no era cap Carussu, sinó en Max Linder.

Després, trencat l'incògnit, en Max Linder, parlat de cinematografia amb en Magriñá.

—Peró, es possible que hi hagi tanta afició?

—Sí, senyor, sí. Descent cinematògrafs y vòst popularíssim. Quan hi vagi, podré fer una pel·lícula, sense necessitat de preparació: «Max Linder en Barcelona». No sortirà que no'l segueixen, no podrà cap sense interrompre la claudació, no donarà representació que no tingui d'intervenir la policia pera contenir les curiositats y impacientes turbolenies del públic.

Quan en Magriñá, feia aquestes profecies, en Max Linder se les escoltava impassible. Perque en Max Linder—y aixó es un detall que'ns atrevim a sumar a l'informació don Jordà—segons en Magriñá es un home extraordinàriament serio. Y més magre, encara, que en les pel·lícules.

—

Dr. Serrallach. Viss urinarias 12 a 2 y 6 a 7. Pelai, 40

Consulta económica, de 7 a 9. Jovellanos, n.º 9.

Un Congrés de Stenografia

Els catalans s'en retiren, perque'ls organitzadors califiquen de «dialecto» a la nostra llengua

Hem rebut del C. A. de D. la següent interessant nota:

Del 26 del corrent al primer d'Octubre vinent, s'ha de celebrar a Madrid, el X Congrés Internacional d'Estenografia.

La Secció Especial de Taquigrafia del Centre Autonomista de Dependents, volgué cooperar també a dita manifestació internacional de tant important art, y a dit efecte, no sols enviat adhesió a la mateixa, sinó que volgué prendre part activa, acordant desenrollar en el Congrés un tema pera donar a conèixer un sistema especial de Taquigrafia Catalana, adoptat per dita Secció.

El professor de dita ensenyansa en les Escoles del Centre, don Francesc Rossell, fou el encarregat de desenrollar el tema en el Congrés.

Naturalment, tractant-se d'explicar un sistema de Taquigrafia Catalana, la Secció acordà que son representant desenrollés el tema en llengua catalana, no sols perque es evident que aquesta es la més adequada pera valorar l'importancia identica del sistema inventat, sinó també perque crea la Secció que fent ús de nostra parla usava d'un dret consignat en l'article XIX del Reglament del Congrés, que diu així: «La llengua espanyola es la oficial del Congrés; sin embargo, cada miembro podrá hablar en su lengua nacional. En este caso, uno de los individuos de la Mesa, se encargará de hacer un extracto en español».

Hi ha que dir, además, que pera evitar als senyors de la taula del Congrés la molestia de fer l'extracte, el ponent l'envià ja fet y redactat en castellà, a la Comissió Organitzadora del Congrés, limitant-se a posar al peu de son treball, una nota dient: «El tema será desenrollado en lengua catalana».

Ara bé: datada del 6 del corrent y franquçada amb el segell del Senat, ha rebut el Centre, del Secretari General de l'«Asociación C. O. senyor L. R. Cortés, una lletra en la qual se diu que no pot desenrollar el senyor Rossell en el proper Congrés, son tema en llengua catalana perque l'única ad-

missió seria l'espanyola, tenint en compte'l precedent dels anteriors Congressos dels quals diu, no foren totalment descartats dels dialectes.

Davant de tal manifestació oposició a lo clament consignat en l'esmentat article XIX del Reglament del Congrés y de l'irritant desconsideració de que's fa objecte per la C. O. d'aquell a la nostra llengua catalana, reunida avui la Junta de la Secció Especial de Taquigrafia del Centre Autonomista de Dependents, ha acordat:

Primer: Retirarse del X Congrés Internacional d'Estenografia, celebrador a Madrid.

Segon: Demanar el concurs de les Acadèmies de Taquigrafia de Catalunya que assisteixen a l'esmentat Congrés, pera que formulin una enèrgica protesta per la manera desconsiderada amb que ha sigut tractada per la Comissió Organitzadora d'aquell, la llengua catalana.

Tercer: Dirigirse a l'esmentada Comissió notificant-li l'acord de retirarse del Congrés y protestant de la violació per la mateixa, del Reglament d'aquell.

Y quart: Fer públic tot l'ocorregut en aquesta qüestió, pera conèixerment de l'opinió catalana y dels senyors congressistes estrangers.

Dels catalans que van pel món

El rodament Claveria, fill de

de Reus, que ha donat la volta a la terra, guanyant 800,000 francs

Temps endarrera publicarem ja una nota ditiràmica d'aquest català extraordinari, fill de Reus, que de cuiner de l'embaixada francesa de París passà a esser rodador, pera guanyar un premi de 800.000 francs ofert per en Rothschild.

Ara trobem unes informacions curioses en un diari de La Havana, «El Dia», en el qual, voltant el retrat de l'heroi—poques vegades s'aplica amb més justícia l'adjectiu—hi va l'explicació de les proeses y de les diverses, rares y contradictòries impressions rebudes en els seus arriats viatges per tots els continents. La ressenya agafa algunes columnes de l'important diari cubà.

Com ja diguerem, en Joan Domingo Claveria, empenygué la marxa en 1901, pera guanyar la quantitat oferta per l'excèntric banquer a l'acabament d'un banquet. L'«acompanyaven un austriac y un italià, sense comptar la companyia d'un gos bulldog, «Napoleón» y de la seva fortuna, que pujava a 10 francs.

D'leshores ensà que viatja. Darrerament estava a L'Havana a punt d'embarcar cap aquí. Es allí que li feren alguns interviews als «diaris cubans».

«Els seus dos companys viatgers: un a l'Àfrica, l'altre a Mèxic, els dos morí al Perú».

En Claveria porta una sèrie de justificacions curioses. «El Dia», parlant de la cariera en que guarda aqueixa justificació que entrà a la seva custodia, diu textualment: «En se padeixent d'una mena de al·lúrgia, de enciclopedia y de museo abigarrat, arroscat a la vista del lector multitud de quotes y recortes de periódicos, intercalados y pegados entre ellos de correu, tarjetas postales, programas de funciones teatrales y de conferencias ofrecidas por Claveria, escudos nacionales, pasaportes y tarjetas de personas politicas y sociales de cada país, versos, caricaturas, menús de hoteles, retratos de Presidentes, Obispos, frailes, toreros, haitianos, billetes de Banco, recibos, sobres, menús, certificados y cuanto la imaginación pueda sugerir como elemento probatorio y justificativo de tan larga hazaña».

Entre lo más curioso de esos ejemplares catalogados por Claveria, se encuentran notas de presentación escritas en todos los idiomas, autógrafos de varios Jefes de Estado, retratos de caudillos de revoluciones y de una legión inevitable de coronales, centros y sudamericanos, cartas de recomendación y pasaportes inenabables, recibos de hospedajes y un recibo de 180 soles por servicio extraordinario de seis focos de luz para la conferencia que dió Claveria en Arequipa».

Parlant amb el reporter del diari havana, en Claveria explicà les seves impressions y les peripecies del viatge. Deixant-hi tal com foren recollides pel periodista, copiem els següents paragrafs, que indubtablement trobaran curiosos y interessants els nostres llegidors:

«Los cuatro primeros años y mitad del quinto de su viaje, los empleé Claveria en recorrer Francia, Italia y Africa. Parte del 1905 lo pasé en China, Japón y Estados Unidos de Norte América. Llegó a México en 1906, por la frontera de Nogales. Pasó el invierno de aquel año en Guatemala. Empleó el 1907 en las repúblicas de El Salvador, Honduras, Nicaragua, Costa Rica, Panamá y Venezuela».

El 1908 lo pasé en recorridos por Brasil, Uruguay y Argentina. El 1909 en Chile y Bolivia. Comenzó el 1910 en Perú. Y hasta la fecha ha seguido su itinerario por Guayaquil, Colombia, Panamá y Honduras por segunda vez hasta México, término marcado a su ruta».

Basta la enumeración de los países visitados por Claveria y el largo tiempo que le costó recorrerlos,

ESPECTACLES

CIRCO BARCELONÉS Gran Cinematògraf
totes d'estrena i de gran sensació entre elles
Amor salvaje
Los azules de la vida
Sessions de 4 a 7 tardes i de 9 a 12 nit
Places 25 cèntims. — General 10 cèntims.

TEATRE CATALÀ ROMEA

Temporada de 1912-13
Companya còmic dramàtica dirigida per
Marián de Larra
Enric Giménez
Primera actriu
Rafela Abadía
Inauguració dissabte 21 de Setembre
Queda obert l'abono a Dint, a dimars de
MODA, a divos tardes i diumenge tardes
NOTA: Per més detalls, demanats llistes i
notas de preus en la Comptaduria del Teatre.

TEATRE TIVOLI—Avui dissabte, Nit a dos
quarts de deu, Butaca, 2 ptes. Entrada
0'50. El millor cartell de Barcelona. Primer: Exit
sempre creixent (2 actes)

LA GENERALA

veritable joia musical del Mtro. Vives. Grans
ovacions a C. Baillo i P. Montoro. Segon: Exit
colossal
Las mujeres de D. Juan
l'espectacle més ben presentat. Riquesa sens
igual. Demà diumenge, tardes a un quart de
4, acta, 4. Primer: «La Cocina». Segon: dos
actes «La Generala». Tercer: «Las mujeres de
D. Juan». Nit, a dos quarts de deu. Primer: «La
Generala». Segon: «Las mujeres de D. Juan». —
En ensaig l'òpera en tres actes «La alegre
Polonia», l'èxit més gran d'Alemanya.

Teatre Novetats

Gran companyia de Varietés
Avui Dissabte tardes de dos quarts de cinc a
les vuit sessions contínues de Cine i Varietés
7 Colossals Atraccions, 7
Tots els dies noves pel·lícules. Entrada preferen-
cia, 0'50. General, 1'00.

Butaques gratis
Nit a dos quarts de deu. Gran Campionat de
«Lluita Grecu Romana». Patrocinada per la
Tribuna de Barcelona.

Premi de consolació
Vance (belga) contra Ardevol (Ca'ala)
De Cronzas (holandès) "Maurer (Alemany)
Pera la final
Vervet (francès) contra Ivanhoff (Rus)

Arbitre Mr. Wilson
Debut — Interessant — Debut
Del sens rival inimitable de les grans celebritats
Europees.

R. Bertin

Amb nou i extens repertori. Avui despedida
de la notable i aplaudida ballarina
MIGNON

Prencipal part tota la Troupe de Varietés «Les
Mongador» y «Condesa Olga». Preus de con-
sum. Demà diumenge tardes de grans sessions
le 4 a 6 y de 6 a 8. Prencipal part el gran im-
itador «Mr. R. Bertin. Preferència, 50 cèntims.
General, 25. Dilluns pròxim Beneficència de l'eminent
concertista «Condesa Olga» en obsequi a la
beneficència hi pendrà part notables atraccions
y tota la companyia de Varietés. La notable
banda de «La Creu Roixa» executarà varies pes-
ses de son repertori les quals seran dirigides
per la beneficència.

Teatre Soriano

Avui dissabte 2 Grans Sessions, 2 Tardes a les
quatre y Nit a dos quarts de deu. Preus econò-
mics, ja quedat pocs dies per veure'ls y Chi-
nos, 7. La Gran Troupe «Chung Ling Hee» el
cèlebre «Balder». Totes les nits hi han plans al
Soriano.

Teatre Còmic

Dissabte a un
quart de deu.
Unica representació de la grandiosa òpera
en quatre actes
GIOCONDA
pel cèlebre tenor
MULLERAS
Ste. Darnis, Gibernau, Gasull, y senyors
Molina, Fernández y Giral, Cos de ball. En-
trada 45 cèntims.

BOSC

Avui Tardes de 5 a
8 Colossal Sessió
prencipal part la
Diva «Elena Fons»
y demés artistes de la troupe. Nit a dos quarts
de deu. Extraordinària Funció. Beneficència y des-
pedida de la simpàtica artista
Pilar Monterde
l'adeu a Barcelona. En obsequi al públic cantarà
un repertori extensíssim y variat, ademés hi
pendrà part totes les artistes y l'eminent Diva
«Elena Fons». Segona representació de l'òpera
seleccionada

Cavalleria Rusticana

en la que se distingeix la Diva «Elena Fons».
Goiri y Tarazona, dirigida pel mestre Sendra.
Demà diumenge tardes y nit 2 Grans Funcions, 2
Últim dia festiu de la temporada. Despatxos:
Carne 20 y Canuca 8.

Saturno Parc

Exit creixent del fenomen musical «Com-
tesa Olga» nena de 8 anys. Grandios exit
del popular «Pepe Marqués».

Turó Park

De 3 tardes a 1 nit. Atraccions. Concert Ci-
ne. Varietés. «NURIA MARSA»
Nit: Gran cartell de Focs d'Artifici.
Demà: Tardes Sardanes, Nit «Concurs de
patinatge amb 37 premis als guanyadors»
Entrada 25 cèntims.

LA RABASSADA

HOTEL-RESTAURANT
està obert tota la nit. Gabinetes particulars
Cuina de primera. Servei a la carta y co-
berts desde cinc pessetes fins les deu de la
nit. Telèfon número 7.643.

Concerts

en el Saló Menjador del Restaurant de 1 a
3 tardes y deset a nou nit, pel sextet que
dirigeix el celebrat violinista D. Joan Sala.

Atraccions Americanes

Scenic, Railway, Water Chute, Bowling,
Alloys, Cake-Walk, Casa Encantada, Palau
de cristall, Palau de la rialla, Passatge, etc.
Tramvia directe desde la Plassa de Cata-
lunya a La Rabassada.

FRONTÓ COMTAL

Inauguració de la temporada el dissabte 14 a un
quart de onze nit. ROJOS, Cecilio, Li arrega.
BLAUS, Cazalis, Elola, Otegui. Detalls per car-
tella. NOTA. La setmana pròxima Macal y Ar-
nedillo.

Concerts

ALOZAR ESPAÑOL — 7, Unió, 7
Totes les nits a les
deu. Altre exítis

La Revue de Verano

MUSIC-HALL - LA BUENA SONRISA - GINOL 3

Nit: Gran exit de tota la Troupe.

Gran Edén Concert

Concert y restaurant en l'hermosa terrassa
jardí a l'aire lliure.

PAY-PAY Amalia, 37, amb gran fati-
xada en el carrer de Sant
Pau. El local més gran y ben presentat de la lo-
calitat aont acudeix la joventut alegre y selecta
d'aquesta capital. Tots els dies nit ejecuta una
nutrida Banda composta per deu professors de
primera.
Nota: Pròxima apertura d'una nova entrada
pel carrer de Sant Pau.

Cinematògrafs

Gran saló cine Doré

Avui dissabte herms pograms de pel·líc-
les

5 Colossals Atraccions 5
EL MANICO ballador de jotes colossal.
HERMANAS ORTEGA Trio d'hermoses
senyoretas ballarines Españolas. SALDAR
musical únic en son genre. Debut colossal
del duet Italià

Los Florentinos

únics en son genre, variadíssim programa.
Altres debut importants

The Leono

acrobates sens rival sent l'única dona en
el món que serveix de base al home,
Avui al Doré! El millor programa de Bar-
celona

5 Colossals Atraccions, 5

Diorama

Avui dissabte tres entre-
nes, «Bigorno mozo de
hotels», «Trágico amor de Alagabert y de
Elizabeth».

LA ESFINGE

«Un casamiento por amor», «Niñera trá-
gica», y altres.

Sala Mercè

4-Rambla d'Estudis-4
Oberta tot l'estiu desde les quatre
de la tarde

**BARCELONINS: Si vo'eu passar
una es'ona divertida visiten les**
Grutes Fantàstiques
EL PALAU DE LA RIALLA
Visions panoràmiques-Grans
atraccions

DIVERSIONS PARTICULARS

MUNDIAL PALACE—Concerts Santos tots els
dies. Coberts desde pessetes 3'50. Els di-
vendres, bouillabaisse, Dissabtes, menú corrent
y vegetarià.

Botlletí comercial

13 Setembre de 1912

Moviment de Borses

BORSA DE BARCELONA

Cotissació oficial

Londres, 90 dies vista..... Oper. Dissabte Paper

..... 20'50

..... 20'50

París, xec..... 5'55

Madrid y plasses banca, a 8 d'v..... 0'50

Efectes públics

Deute Est. em. 1908 serie A..... 87'45

..... B..... 86'15

..... C..... 86'15

..... D..... 85'75

..... E..... 85'75

..... F..... 85'47

..... G..... 87'75

..... H..... 87'75

..... I..... 87'75

..... J..... 87'75

..... K..... 87'75

..... L..... 87'75

..... M..... 87'75

..... N..... 87'75

..... O..... 87'75

..... P..... 87'75

..... Q..... 87'75

..... R..... 87'75

..... S..... 87'75

..... T..... 87'75

..... U..... 87'75

..... V..... 87'75

..... W..... 87'75

..... X..... 87'75

..... Y..... 87'75

..... Z..... 87'75

..... AA..... 87'75

..... AB..... 87'75

..... AC..... 87'75

..... AD..... 87'75

..... AE..... 87'75

..... AF..... 87'75

..... AG..... 87'75

..... AH..... 87'75

..... AI..... 87'75

..... AJ..... 87'75

..... AK..... 87'75

..... AL..... 87'75

..... AM..... 87'75

..... AN..... 87'75

..... AO..... 87'75

..... AP..... 87'75

..... AQ..... 87'75

..... AR..... 87'75

..... AS..... 87'75

..... AT..... 87'75

..... AU..... 87'75

..... AV..... 87'75

..... AW..... 87'75

..... AX..... 87'75

..... AY..... 87'75

..... AZ..... 87'75

..... BA..... 87'75

..... BB..... 87'75

..... BC..... 87'75

..... BD..... 87'75

..... BE..... 87'75

..... BF..... 87'75

..... BG..... 87'75

..... BH..... 87'75

..... BI..... 87'75

..... BJ..... 87'75

..... BK..... 87'75

..... BL..... 87'75

..... BM..... 87'75

..... BN..... 87'75

..... BO..... 87'75

..... BP..... 87'75

..... BQ..... 87'75

..... BR..... 87'75

..... BS..... 87'75

..... BT..... 87'75

..... BU..... 87'75

..... BV..... 87'75

..... BW..... 87'75

..... BX..... 87'75

..... BY..... 87'75

..... BZ..... 87'75

..... CA..... 87'75

..... CB..... 87'75

..... CC..... 87'75

..... CD..... 87'75

..... CE..... 87'75

..... CF..... 87'75

..... CG..... 87'75

..... CH..... 87'75

..... CI..... 87'75

..... CJ..... 87'75

..... CK..... 87'75

..... CL..... 87'75

..... CM..... 87'75

..... CN..... 87'75

..... CO..... 87'75

..... CP..... 87'75

..... CQ..... 87'75

..... CR..... 87'75

..... CS..... 87'75

..... CT..... 87'75

..... CU..... 87'75

..... CV..... 87'75

..... CW..... 87'75

..... CX..... 87'75

..... CY..... 87'75

..... CZ..... 87'75

Accions

QUEDA

Oper. Dissabte Paper

Banc de Barcelona..... 11'50

Banc Preuats y Descomptes..... 11'50

Catalana General de Credit..... 11'50

Societat de Credit Mercantil..... 11'50

Comp. Real Canalsació Ebre..... 11'50

Ferrocarrils Andalusos..... 11'50

Informació de la casa FILAS de R. Mas Sarda Ram-
bla del Mito, 22.

BORSI Y CANVIS

Borsí del matí

Interior, fi de mes..... 85'55

Alacant, idem..... 85'55

Norda, idem..... 85'55

Orense, idem..... 85'55

Colonials, idem..... 85'55

Andalusos, idem..... 85'55

Catalans, idem..... 85'55

Borsí de la tarde

Interior, fi de mes..... 85'55

Alacant, idem..... 85'55

Norda, idem..... 85'55

Orense, idem..... 85'55

Colonials, idem..... 85'55

Andalusos, idem..... 85'55

Catalans, idem..... 85'55

Canvis de moneda

Alfons..... 5'35 p. 100

Isabel..... 5'35

Unes..... 5'35

Or de quatre duros..... 4'35

Or de un y dos duros..... 4'35

Dollars..... 4'35

Lliures esterlines..... 25'50 p. 100

Marcs..... 5'55 p. 100

125'00

Borsa de Madrid

Interior comptat..... 85'55

fi de mes..... 85'55

Amortissable 5 per 100..... 85'55

4 per 100..... 85'55

Banc d'Espanya (accions)..... 445'